

ทฤษฎีมูลฐานนิยม

ความนำ

ในบทนี้จะเป็นการพยายามแสดงให้เห็นว่า ทฤษฎีมูลฐานนิยมไม่เป็นทฤษฎีการอ้างเหตุผลสนับสนุนความเชื่อที่ประสบผลสำเร็จ โดยอาศัยวิธีการพิจารณาวิเคราะห์ตัวอย่างของทฤษฎีมูลฐานนิยม (ท๑) ซึ่งจะเป็นหนทางหนึ่งในการสนับสนุนความคิดแบบอมูลฐานนิยม (Alston 1976 : 303)

ตัวอย่างทฤษฎีมูลฐานนิยมที่จะพิจารณากันในที่นี้ได้แก่

๑. ทฤษฎีมูลฐานนิยมของคลาเรนซ์ เออริง ลูวิส (Clarence Irving Lewis) ในหนังสือชื่อ "การวิเคราะห์เรื่องความรู้และคุณค่า" (An Analysis of Knowledge and Valuation) ซึ่งพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๖

๒. ทฤษฎีมูลฐานนิยมของโรเดอริก เอ็ม. ชิซล์ม (Roderick M. Chisholm) ในหนังสือชื่อ "ทฤษฎีความรู้" (Theory of Knowledge) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒, (๑๙๗๗)

สาเหตุที่ข้าพเจ้าเลือกทฤษฎีของลูวิสและชิซล์มนั้น สืบเนื่องมาจากเหตุผลสองประการ ประการแรก ทั้งสองทฤษฎีมีความแตกต่างกันอยู่มาก การได้พิจารณาทฤษฎีที่แตกต่างกันนั้นจะยังประโยชน์มากกว่าการพิจารณาทฤษฎีที่คล้ายคลึงกัน เพราะการพิจารณาทฤษฎีที่ใกล้เคียงกันจะเหมือนกับการพิจารณาเพียงทฤษฎีเดียว อีกประการหนึ่ง ชิซล์มเป็นนักปรัชญาในปัจจุบันที่มีความคิดแบบอมูลฐานนิยม และไม่ว่าจะมีการพูดถึงทฤษฎีมูลฐานนิยมเมื่อใด ก็มักจะมีการพูดถึงทฤษฎีของชิซล์มในฐานะที่เป็นตัวแทนของอมูลฐานนิยมอยู่เสมอ ส่วนทฤษฎีของลูวิสแม้จะมีมาก่อนชิซล์ม ปัจจุบันก็ยังมี การพูดถึงกันอยู่เรื่อย ๆ โดยเฉพาะ มาร์ค แพสทิน (Mark Pastin) แพสทิน (Pastin 1978 : 280-281) ได้แบ่งทฤษฎีมูลฐานนิยมออกเป็นสองประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ

๑. มูลฐานนิยมขั้นลึก (Radical Foundationalism) ได้แก่ ทฤษฎีซึ่งในการอ้างเหตุผลสนับสนุนความเชื่อจะใช้ข้อความที่มีลักษณะสำคัญสองประการคือ สนับสนุนในตัว (self-warrant) ซึ่งมีความหมายตรงกับข้อความพื้นฐานในที่นี้ (ดูนิยาม (น๑) ในบทที่ ๒) และอีก

ลักษณะหนึ่งคือลักษณะซึ่งมักอธิบายในเทอมของ แน่แน่นอนอย่างสมบูรณ์ (absolutely certain) ไม่สามารถเปลี่ยนแปลง (incorrigible) หรือไม่สามารถผิด (infallible) ซึ่งลักษณะเหล่านี้เรียกกันอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นสถานะทางญาณวิทยา (epistemic status)

๒. มูลฐานนิยมชั้นพอประมาณ (modest Foundationalism) ได้แก่ ทฤษฎีซึ่งในการอ้างเหตุผลสนับสนุนความเชื่อจะใช้ข้อความที่มีลักษณะสำคัญเพียงประการเดียวคือ สนับสนุนในตัว (self-warrant)

พาสตินได้กล่าวว่า ทฤษฎีมูลฐานนิยมของลูวิส เป็นทฤษฎีที่สมบูรณ์ทฤษฎีหนึ่ง และถ้าหากเข้าใจว่าทฤษฎีของลูวิสนี้ เป็นทฤษฎีแบบมูลฐานนิยมชั้นพอประมาณแล้วละก็ จะไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ ซึ่งสามารถยกขึ้นมาคัดค้านลูวิสได้เลย (Pastin 1975 : 419)

ทฤษฎีมูลฐานนิยมของคลาเรนซ์ เออวิง ลูวิส

ทฤษฎีมูลฐานนิยมของลูวิสที่จะพูดถึงในที่นี้ มาจากภาคที่สองของหนังสือชื่อ "การวิเคราะห์เรื่องความรู้และคุณค่า" (An Analysis of Knowledge and Valuation) ซึ่งพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๖ เป็นส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีการอ้างเหตุผลสนับสนุนและทฤษฎีความจริงของความรู้ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือส่วนที่ว่าด้วยทฤษฎีความรู้ ลูวิสเห็นว่า ความรู้คือความเชื่อประเภทหนึ่งที่เรียกว่า ความเชื่อที่จริงและมีการอ้างเหตุผลสนับสนุน (justified true belief) และความเชื่อที่ว่านี่เป็นความเชื่อเกี่ยวกับประสบการณ์ซึ่งอยู่ในรูปของข้อความ นอกจากนี้ข้อความที่จับได้ว่าเป็นความรู้ ต้องเป็นข้อความที่อาจผิดได้ และความรู้เป็นประเภทเชิงบรรทัดฐาน (normative category) ไม่ใช่ประเภทเชิงพรรณนา (descriptive category) กล่าวคือ ลูวิสต้องการแสวงหาว่า ความรู้ควร เป็นอย่างไร ข้อความใดควร จะจับได้ว่าเป็นความรู้ ในที่นี้จะพิจารณาแต่เพียงทฤษฎีการอ้างเหตุผลสนับสนุนความเชื่อในฐานะที่เป็นทฤษฎีมูลฐานนิยมเท่านั้น จะไม่พิจารณาเกี่ยวกับทฤษฎีความจริงนอกจากบางส่วนที่พาดพิงถึงทฤษฎีการอ้างเหตุผลสนับสนุนความเชื่อ

ก. ประเภทของข้อความประสบการณ์

ข้อความประสบการณ์ทั้งหมด. ลูวิสแบ่งออกเป็นสามประเภทด้วยกัน ซึ่งในที่นี้จะเรียกว่า ข้อความประเภทที่หนึ่ง ประเภทที่สอง และประเภทที่สาม

๑. ข้อความประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ ข้อความที่ใช้ภาษาในแบบที่ลูวิสเรียกว่า "ภาษาแสดง" (expressive language) เป็นข้อความที่ใช้คำประเภท "ดูเหมือน" "มองดูคล้ายกับ" ข้อความแบบที่ใช้ภาษาแสดง เป็นรูปแบบของข้อความที่ลูวิสยอมรับว่า ยากที่จะแสดงให้เห็นได้ในภาษาธรรมดา (ordinary language) และ เขาก็เห็นว่ารูปแบบของข้อความในภาษาแบบนี้ไม่ใช่สาระสำคัญ อย่างไรก็ตาม ลูวิสก็ยกตัวอย่างข้อความประเภทนี้ไว้บ้าง เช่น "ฉันเห็นอะไรบางอย่างที่มองดูเหมือนขั้นบันไดหินอยู่ต่อหน้าฉัน" ("I see what looks like granite step before me.") และ "ฉันดูเหมือนจะรู้สึกถึงกระดาษด้วยนิ้วของฉัน" ("i seem to feel paper with my fingers.")

ข้อความประเภทนี้ไม่ได้ยืนยันอะไรเกี่ยวกับโลก หรือเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ เป็นข้อความที่บอกแต่เพียงข้อมูลทางประสาทสัมผัสต่าง ๆ ซึ่งที่จริงอาจเป็นภาพลวงตาหรือภาพในความฝันก็ได้ ข้อความประเภทนี้จึงเป็นข้อความที่ไม่สามารถสงสัยได้ เนื่องจากไม่ได้พูดถึงข้อเท็จจริงอะไร ข้อความนี้จะไม่จริงได้ ก็เป็นเรื่องของการใช้คำผิดของคนพูด หรือคนพูดผิด โทกก ซึ่งที่จริงไม่ได้มีข้อมูลทางประสาทสัมผัสอะไรแต่บอกว่ามี หรือมีข้อมูลทางประสาทสัมผัสอย่างหนึ่งแต่บอกว่ามีอีกอย่างหนึ่ง

๒. ข้อความประเภทที่สอง ได้แก่ ข้อความที่อยู่ในรูป "ถ้า A แล้ว B" หรือ "เมื่อให้ว่า S, ถ้า A แล้ว B" (S being given, if A then B) เมื่อ S คือข้อความที่บอกถึงข้อมูลทางประสาทสัมผัสที่เราได้รับจากประสบการณ์โดยตรง A คือข้อความแสดงถึงการกระทำที่เป็นไปได้ตามประสบการณ์ B คือข้อความที่แสดงข้อตาม (consequence) ทางประสบการณ์ของการกระทำตาม A และข้อความ S, A และ B อยู่ในการใช้ภาษาในรูปแบบภาษาแสดง (expressive language) เช่นเดียวกับข้อความประเภทที่หนึ่ง ลูวิสยอมรับว่ายากที่จะแสดงตัวอย่างของข้อความเหล่านี้ แต่เราก็พอหาตัวอย่างของลูวิสได้บ้าง ดังเช่น (จากหน้า ๒๔๐)

S : "ฉันดูเหมือนจะเห็นสิ่งที่ เป็น ลูกบิดประตู"

A : "ฉันดูเหมือนกำลังสั่งสั่งแรงที่แน่นอนไปจับลูกบิดด้วยตัวเอง"

B : "สิ่งที่ตามก็คือความรู้สึกว่าได้สัมผัสลูกบิดประตู"^{๑๐}

^{๑๐} S : "I seem to see such a doorknob."

A : "I seem to myself to be initiating a certain grasping motion."

B : "The feeling of contacting the doorknob follows."

คุณสมบัติของข้อความ S, A และ B ก็เหมือนกับข้อความประเภทหนึ่งคือ ไม่สามารถสงสัยได้ แต่เมื่อมาอยู่ในความสัมพันธ์ "ถ้า-แล้ว" ลูวิสบอกว่าสงสัยได้ว่าในประสบการณ์เป็นเช่นนั้นหรือไม่ การแสดงว่าข้อความประเภทนี้จริง ทำได้โดยการพิสูจน์ ทดสอบโดยลงกระทำตาม A เมื่อได้ผล B จะเป็นผลที่ไม่สามารถสงสัยได้ การพิสูจน์ว่าข้อความนี้จริงจะเป็นไปโดยสมบูรณ์ เรียกการพิสูจน์นี้ว่า การพิสูจน์ว่าจริง (verification)

ข้อความประเภทที่สองเป็นข้อความที่แสดงการพยากรณ์ (prediction) ความสัมพันธ์ระหว่าง A และ B ซึ่งอยู่ในรูป "ถ้า-แล้ว" เป็นประเภท (category) เป็นความสัมพันธ์อย่างที่ลูวิสเรียกว่า "ความเกี่ยวเนื่องที่เป็นจริง" (real connection) กล่าวคือเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นไปได้ในเชิงประสบการณ์ ไม่ใช่ความสัมพันธ์ทางตรรกวิทยาอย่างสตรีคท์อิมพลีเคชัน (strict implication) แมทีเรียล อิมพลีเคชัน (material implication) หรือฟอร์มอล อิมพลีเคชัน (formal implication) ใน "Principia Mathematica"

ในความหมายของลูวิส ความสัมพันธ์ระหว่าง A และ B ในสตรีคท์ อิมพลีเคชัน เป็นความสัมพันธ์ทางด้านภาษา กล่าวคือ ความหมายของ B อยู่ในความหมายของ A เราสามารถสรุปข้อความ B ได้จากข้อความ A สำหรับแมทีเรียล อิมพลีเคชัน ซึ่งมีอยู่ในรูป " $A \rightarrow B$ " หรือ " $A \supset B$ " เป็นข้อความเงื่อนไขที่ความจริงของ " $A \rightarrow B$ " ไม่ขึ้นกับความเท็จจริงของ A โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้า A เท็จ คือไม่มี A เกิดขึ้น ข้อความ " $A \rightarrow B$ " จะจริงเสมอ ทำให้ข้อความ B จะเป็นข้อความอะไรก็ได้ ข้อความ B ในข้อความประเภทที่สองไม่ใช่เป็นข้อความอะไรก็ได้ ข้อความ B ต้องเป็นไปตามประสบการณ์ ส่วนฟอร์มอล อิมพลีเคชันใน "Principia Mathematica" ซึ่งอยู่ในรูป " $\forall x(Ax \rightarrow Bx)$ " หมายความว่า สำหรับทุกค่าของ x ถ้า x มีคุณสมบัติ A แล้ว x มีคุณสมบัติ B ด้วย ความสัมพันธ์แบบนี้ลูวิสบอกว่า เราสามารถเข้าใจค่า x ได้สองแบบคือ หมายถึง x ที่สามารถคิดได้ (thinkable) หรือหมายถึง x ที่มีอยู่จริง (existent) ถ้าเข้าใจ x ในความหมายแรกก็เหมือนกับสตรีคท์ อิมพลีเคชัน คือความหมายของ Bx อยู่ใน Ax แต่ถ้าเข้าใจ x ตามความหมายหลัง ก็จะเหมือนกับแมทีเรียล อิมพลีเคชัน กล่าวคือ ถ้า Ax เท็จ Bx จะเป็นอะไรก็ได้

๓. ข้อความประเภทที่สาม ได้แก่ข้อความที่ใช้ภาษาอย่างที่ลูวิสเรียกว่า "ภาษาเชิงวัตถุ" (objective language) ซึ่งเป็นข้อความที่ยืนยันความเป็นจริงวัตถุวิสัย (objective reality) ข้อความประเภทนี้มีหลายรูปแบบ นับตั้งแต่รูปแบบที่ง่ายที่สุด เช่น "มีกระดาศสีขาว

แผ่นหนึ่งอยู่ตรงหน้าฉันเดี๋ยวนี้" (There is a piece of white paper now before me) ไปจนถึงข้อความที่ซับซ้อนอย่างกฎและข้อความทั่วไปในวิทยาศาสตร์ เช่น "จักรวาลกำลังขยายตัว" ข้อความประเภทนี้เป็นข้อความที่เราไม่สามารถแสดงว่าจริงได้อย่างสมบูรณ์ นั่นคือไม่สามารถพิสูจน์ว่าจริง (verify) ได้เหมือนกับข้อความประเภทที่สอง เราทำได้แต่เพียงแสดงระดับความเชื่อมั่น (confirmation) ซึ่งอยู่ในรูปของความน่าจะเป็น (probability) เท่านั้น

ในการแสดงความเชื่อมั่นข้อความประเภทที่สามนี้ อาศัยข้อความประเภทที่สอง กล่าวคือ ใช้การทดสอบโดยการกระทำตามข้อความประเภทที่สอง ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างข้อความประเภทที่สองและประเภทที่สาม เป็นความสัมพันธ์อย่างที่ลูอิส เรียกว่า "ข้อตามเชิงวิเคราะห์" (analytic consequence) เช่น เรารู้ว่า "เรากำลังเห็นน้ำตาลสีขาวก้อนหนึ่งอยู่เดี๋ยวนี้" (P) มีความน่าเชื่อถือมากน้อยแค่ไหน, เราก็อาจทำการทดสอบได้โดยอาศัยข้อความประเภทที่สอง เช่น "ดูเหมือนฉันชิมดูแล้ว ดูเหมือนฉันได้รับรสหวาน" (ข๑) ซึ่งเราอาจทดสอบโดยการชิมแล้วชิมอีกก็ได้ หรืออาจทดสอบแบบอื่นก็ได้ เช่น "ดูเหมือนฉันจุดไม้ขีดให้ถูกก่อนน้ำตาล แล้วดูเหมือนก้อนน้ำตาลนั้นลุกไหม้" (ข๒) อาจทดสอบเช่นนี้ซ้ำแล้วซ้ำอีกหรือจะทดสอบแบบอื่นต่อไปก็ได้ ซึ่งอาจเขียนเป็นแบบแผนได้ดังนี้

สมมติว่าเราต้องการแสดงความเชื่อมั่นข้อความ P เราก็อาศัยการทดสอบโดยการกระทำตามข้อความประเภทที่สอง ซึ่งมี

(ข๑) ถ้า Ap_1 แล้ว Bp_1

(ข๒) ถ้า Ap_2 แล้ว Bp_2

•
•
•
•
•

ชุดของข้อความ (ข๑), (ข๒), . . . เป็นข้อความเชิงวิเคราะห์ของข้อความ P การแสดงความเชื่อมั่นข้อความ P อาศัยการทดสอบโดยการกระทำ กระทำตาม (ข๑), (ข๒), . . . โดยอาจเลือกทดสอบบางข้อความในชุด (ข๑), (ข๒), . . . ข้อความเดียวหรือหลายข้อความกระทำซ้ำๆ ทยอยไป หรือกระทำตาม (ข๑), (ข๒), . . . เรื่อย ๆ ไป

ก็ได้ ซึ่งตามทฤษฎีแล้วเราจะทดสอบได้ไม่จำกัด (infinite) ทั้งในการทดสอบแบบที่ทำซ้ำซาก และแบบที่มีการทดสอบมาก ๆ อย่าง เราไม่มีทางได้ความน่าเชื่อถืออย่างสมบูรณ์ในทางทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติเรามีที่หยุด เป็นที่ ๆ เราทดสอบได้จนพอเพียง ซึ่งความพอเพียงของจำนวนการทดสอบนี้ลูวิสบอกว่า เป็นความพอเพียงในเชิงปฏิบัติ (practical) ไม่ใช่ความพอเพียงโดยสัญญา (convention) ความแตกต่างระหว่างความพอเพียงในเชิงปฏิบัติและความพอเพียงโดยสัญญา เป็นเรื่องที่ลูวิสแสดงไว้ไม่ชัดเจน แต่ข้าพเจ้าจะไม่อภิปรายในที่นี้ เนื่องจากไม่ใช่ประเด็นที่เกี่ยวข้อง

ข้อความทั้งสามประเภทข้างต้น มีข้อความประเภทที่สองและประเภทที่สามเท่านั้นที่นับว่าเป็นความรู้ เนื่องจากเป็นข้อความที่อาจผิดได้ ข้อความประเภทที่สองเป็นข้อความที่เราพิสูจน์ว่าจริงได้โดยอาศัยการกระทำ และแม้ว่าผลการทดสอบโดยการกระทำนี้จะเป็นสิ่งที่เราไม่สามารถสงสัยได้ก็ตาม เราก็ไม่อาจบอกได้ว่าในภาวะแวดล้อมอย่างเดียวกันในอนาคต เราจะทดสอบแล้วได้ผล เหมือนกับที่เคยได้มาแล้ว สำหรับข้อความประเภทที่สามเราไม่สามารถพิสูจน์ว่าจริงได้ เราทำได้แต่เพียงแสดงความเชื่อมั่นเท่านั้น ซึ่งอาจมีการทดสอบครั้งใดครั้งหนึ่ง แสดงให้เห็นว่าข้อความที่ต้องการความเชื่อมั่นนั้นเท็จก็ได้ ส่วนข้อความประเภทที่หนึ่ง เนื่องจากไม่ได้ยืนยันข้อเท็จจริงอะไร ทำให้เป็นข้อความที่ไม่สามารถแสดงว่าเท็จได้ นั่นคือข้อความประเภทที่หนึ่งไม่เป็นข้อความที่อาจผิดได้

ข. การอ้างเหตุผลสนับสนุนข้อความประสพการณ์

ดังได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อ ก. ว่า เฉพาะข้อความประเภทที่สองและประเภทที่สามเท่านั้นที่นับได้ว่าเป็นความรู้ ซึ่งความรู้ตามความคิดของลูวิสก็คือ ความเชื่อที่จริงและมีการอ้างเหตุผลสนับสนุน (justified true belief) ดังนั้น ข้อความที่จะมีการอ้างเหตุผลสนับสนุน ก็มีข้อความประเภทที่สองและประเภทที่สามเท่านั้น

เมื่อ P คือข้อความใด ๆ และ $\text{ชุด-}E_p$ คือชุดของข้อความที่เป็นเหตุผลสนับสนุนข้อความ P ตามทฤษฎีของลูวิส $\text{ชุด-}E_p$ เป็นชุดของข้อความที่อยู่ในความจำเพาะเมื่อมีการให้เหตุผลสนับสนุนข้อความ P ซึ่ง $\text{ชุด-}E_p$ นี้ประกอบด้วย (๑) ข้อความประสพการณ์ต่าง ๆ ที่มีกรณีเหมือนกับข้อความ P ซึ่งเราได้เคยประสพมาในอดีต และ (๒) ข้อความทั่วไปของข้อความประสพการณ์ต่าง ๆ ใน (๑)

ในการเชื่อ P สำหรับลิวอิสเป็นการเชื่อที่เป็นระดับ กล่าวคือมีเชื่อมากเชื่อน้อย ทั้งนี้ขึ้นกับค่าความน่าจะเป็น (probability) ถ้าค่าความน่าจะเป็นสูงก็เชื่อได้มาก ถ้าค่าความน่าจะเป็นต่ำก็เชื่อได้น้อย สำหรับค่าความน่าจะเป็นนี้ใช้ในแบบที่เป็นความถี่ (frequency) กล่าวคือ เราจะบอกได้ว่า P มีความน่าจะเป็นเท่ากับ a/b ก็ต่อเมื่อสำหรับบาง x และบางคุณสมบัติ M P คือข้อความ " x มีคุณสมบัติ M " และมีอีกคุณสมบัติหนึ่งคือ N ซึ่ง x มีด้วย จากข้อมูล (ประสบการณ์ในอดีต) ความน่าจะเป็นของ P ในรูปของความถี่จะเท่ากับเศษจำนวนของ x ที่มีคุณสมบัติ M ส่วนจำนวนของ x ที่มีคุณสมบัติ N ยกตัวอย่างเช่น P คือ "เด็กที่เกิดมาเป็นผู้หญิง" x คือเด็ก M คือคุณสมบัติการเป็นผู้หญิง N คือคุณสมบัติการเกิดมา ดังนั้นความน่าจะเป็นของ เด็กที่เกิดมาเป็นผู้หญิงจะเท่ากับ เศษจำนวนเด็กผู้หญิงทั้งหมด ส่วนจำนวนเด็กที่เกิดทั้งหมด

ความสัมพันธ์ระหว่าง P และชุด- Exp เป็นความสัมพันธ์แบบอุปนัย (induction) แบบหนึ่ง ซึ่งลิวอิสเรียกข้อความ P และชุด- Exp รวมกันว่า "คอนกรูเอนท์เซต" (congruent set) ความสัมพันธ์ระหว่างข้อความที่เป็นคอนกรูเอนท์เซต มีความหมายมากกว่าความกลมกลืน (consistency) ซึ่งลิวอิสให้ความหมายของคอนกรูเอนท์เซตไว้ดังนี้

เซตของข้อความ หรือเซตของข้อเท็จจริงที่ถูกกำหนดให้ยืนยัน จะเรียกว่าเป็นคอนกรูเอนท์เซต เมื่อและต่อเมื่อ ข้อความหรือข้อเท็จจริงในเซตมีความสัมพันธ์กันดังนี้ กล่าวคือ ความน่าจะเป็นของข้อความหรือข้อเท็จจริงอันหนึ่งจะเพิ่มขึ้น ถ้าใช้ข้อความหรือข้อเท็จจริงอื่นที่เหลือในเซตเป็นข้ออ้าง^{๑๑} (Lewis 1971 : 338)

เนื่องจากในทฤษฎีการอ้าง เหตุผลสนับสนุนความเชื่อของลิวอิสมีข้อความอยู่สองประเภท ในที่นี้จึงจะพิจารณาแยกจากกันระหว่าง เมื่อ P เป็นข้อความประเภทที่สอง และเมื่อ P เป็นข้อความประเภทที่สาม

^{๑๑} A set of statements, or a set of supposed facts asserted, will be said to be congruent if and only if they are so related that the antecedent probability of any one of them will be increased if the remainder of the set can be assumed as given premises.

กรณีเมื่อ P เป็นข้อความประเภทที่สอง ชุด- Ep จะประกอบด้วย ข้อความ
ประสมการต่าง ๆ ที่เคยมีมาในอดีตและมีกรณีเหมือนกับข้อความ P ซึ่งข้อความเหล่านี้จะมี
ลักษณะเป็นข้อความประเภทที่สอง และข้อความทั่วไปของข้อความประสมการต่าง ๆ เหล่านี้

สมมติให้มีประสมการในอดีตที่มีกรณีเหมือนกับข้อความ P จำนวน n ข้อความ
ซึ่งก็คือ "เมื่อให้ว่า Sp_1 ถ้า Ap_1 แล้ว Bp_1 ", "เมื่อให้ว่า Sp_2 ถ้า Ap_2 แล้ว Bp_2 ",
... , "เมื่อให้ว่า Sp_n ถ้า Ap_n แล้ว Bp_n " ข้อความทั่วไปจะเป็นข้อความที่ได้
มาจากข้อความตั้งแต่ ๑ ถึง n นี้ สมมติว่า จากประสมการในอดีต (ตั้งแต่ ๑ ถึง n) มี
 Ap แล้วเกิด Bp เท่ากับ a/b เมื่อมีข้อความใหม่ (P) คือ "เมื่อให้ว่า Sp_{n+1} ถ้า Ap_{n+1}
แล้ว Bp_{n+1} " เราจะมีคามเชื่อข้อความ P ได้เท่ากับ a/b โดยที่เราไม่ต้องพิสูจน์ว่า
 P จริงโดยกระทำตาม Ap_{n+1} แต่อย่างใด แต่ต่อมาภายหลังอาจมีการพิสูจน์ P โดยกระทำ
ตาม Ap_{n+1} แล้วไม่ได้ Bp_{n+1} ค่าความน่าจะเป็นเดิม (n ข้อความ) เมื่อรวมกับข้อความ
ที่ $n+1$ จะลดลง หรือถ้าหากกระทำตาม Ap_{n+1} แล้วได้ Bp_{n+1} ค่าความน่าจะเป็น
เดิม (n ข้อความ) เมื่อรวมกับข้อความที่ $n+1$ จะเพิ่มขึ้น ซึ่งค่าความน่าจะเป็นใหม่นี้ ($n+1$
ข้อความ) จะใช้เป็นระดับความเชื่อในข้อความที่ $n+2$ ต่อไป ค่าความน่าจะเป็นที่ลดลง
หรือเพิ่มขึ้นของข้อความชุดหนึ่ง เนื่องจากความจริงของอีกข้อความหนึ่งนี้ เป็นความสัมพันธ์
ระหว่างข้อความที่อยู่ในคอนกรูเอนท์เซต ซึ่งนอกจาก P และชุด- Ep จะกลมกลืน (consistent)
กันแล้ว ความจริงของ P ยังกระทบกระเทือนค่าความน่าจะเป็นของชุด- Ep อีกด้วย โดยที่ความ
กระทบกระเทือนนี้เป็นทางเดียวจาก P ไปชุด- Ep ไม่ใช่ไปกลับสองทาง

สำหรับกรณีเมื่อ P เป็นข้อความประเภทที่สาม ก็มีลักษณะเช่นเดียวกับกรณีเมื่อ P
เป็นข้อความประเภทที่สอง มีที่แตกต่างก็คือลักษณะของข้อความในชุด- Ep กรณีเมื่อ P เป็น
ข้อความประเภทที่สอง ข้อความในชุด- Ep เป็นข้อความประเภทที่สอง แต่กรณีข้อความ P
เป็นข้อความประเภทที่สาม ข้อความในชุด- Ep จะมีทั้งข้อความประเภทที่สองและประเภทที่สาม
ดังได้กล่าวมาแล้วถึงความเกี่ยวข้องระหว่างข้อความประเภทที่สองและประเภทที่สาม การแสดง
ความเชื่อมั่นในข้อความประเภทที่สามต้องอาศัยข้อความประเภทที่สอง ในการอ้างเหตุผลสนับสนุน
ความเชื่อ เราอาศัยประสมการที่พบที่ได้กระทำทดสอบมาในอดีต เราเชื่อได้อย่างมีเหตุผล
สนับสนุนว่า สิ่งที่เราเห็นอยู่นั้นคือกระดาษ เนื่องจากในอดีตเราเคยพบสิ่งที่มีลักษณะเช่นนี้ และ
ได้เคยกระทำทดสอบ เช่น เอาไปฉีก เอาไปแช่น้ำ ฯลฯ ถ้าฉีกแล้วขาด เอาไปแช่น้ำ

แล้วเปื่อย เราก้สรุปได้ว่าเป็นกระดาษ สมมติว่า เราเห็นสิ่งที่มีลักษณะ เช่นนี้จำนวน b ครั้ง แล้วทำการทดสอบต่าง ๆ ซึ่งสรุปได้ว่าเป็นกระดาษจำนวน a ครั้ง ค่าความน่าจะเป็นที่สิ่งนั้นจะเป็นกระดาษ ซึ่งก็ถือระดับความเชื่อว่า สิ่งที่เราเห็นใหม่นี้คือกระดาษ (เห็นครั้งที่ $b+1$) จะเท่ากับ a/b แต่หากภายหลัง เราได้ทำการทดสอบสิ่งที่เห็น (ครั้งที่ $b+1$) ปรากฏว่าไม่ได้ผลที่จะให้สรุปว่าเป็นกระดาษ เราก้จะมีค่าความน่าจะเป็นใหม่ลดลง เพื่อใช้สำหรับแสดงระดับความเชื่อในสิ่งที่เห็นครั้งต่อไป (ที่ $b+2$) หรือถ้าทดสอบแล้วได้ผลที่จะสรุปได้ว่าเป็นกระดาษ ก็จะทำให้ระดับความเชื่อในสิ่งที่เห็นครั้งต่อไปว่า เป็นกระดาษเพิ่มขึ้น

ค. ปัญหาที่ปรากฏในทฤษฎีของลิวอิส

ทฤษฎีการอ้าง เหตุผลสนับสนุนความเชื่อของลิวอิสโดยทั่วไปแล้วมีปัญหาอยู่หลายปัญหา แต่ในที่นี้ข้าพเจ้าจะพิจารณา เฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเป็นทฤษฎีมาตรฐานนิยมของลิวอิส เท่านั้น

ลิวอิสไม่ได้บอกว่า สำหรับเขาแล้วข้อความพื้นฐานคือข้อความใดในข้อความทั้งสามประเภท แต่มีประโยคหนึ่งที่เขา มักจะพูดอยู่เสมอ นั่นก็คือ "ถ้าอะไรก็ตามจะมีความน่าจะเป็นได้แล้วละก็ ต้องมีบางสิ่งที่แน่นอน" (If anything is to be probable, something must be certain) ซึ่งทำให้สามารถตีความคำว่า "แน่นอน" ได้สองแบบคือ ข้อความที่แน่นอนและข้อมูลทางประสาทสัมผัส (sense data) ที่แน่นอน เนลสัน กูดแมน (Nelson Goodman) บอกว่า ถ้าลิวอิสจะพูดถึงข้อมูลทางประสาทสัมผัส ก็ไม่จำเป็นที่เขาจะต้องพูดถึงการใช้ภาษาแบบภาษาแสดง (expressive language) (Potter 1968 : 634) อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าคิดว่าลิวอิสพูดถึง "แน่นอน" ทั้งที่หมายถึงข้อความและข้อมูลทางประสาทสัมผัส ดังจะเห็นได้จากข้อความของลิวอิสดังต่อไปนี้

เมื่อพูดถึงข้อความที่แน่นอน

แต่ถ้าความน่าเชื่อถือที่มีต่อ "P" ตั้งอยู่บนความน่าเชื่อถือที่มีต่อ "Q" และความน่าเชื่อถือที่มีต่อ "Q" ตั้งอยู่บนความน่าเชื่อถือที่มีต่อ "R" เช่นนี้เรื่อยไป และถ้าในการถอยกลับเช่นนี้เราไม่อาจบรรลุถึงจุดสุดท้ายซึ่งมีความแน่นอนแล้วละก็ ความน่าเชื่อถือที่มีต่อข้อความที่พูดถึงจะสามารถนำมาประเมินหรือจะมีความแท้จริงได้อย่างไร. . .^{๑๒} (Lewis 1971 : 333)

^{๑๒} But if the credibility of "P" rests on the credibility of "Q" and that of "Q" on that of "R" and so on : and if in this regress we nowhere come to the rest with anything which is certain : then how can the credibilities spoken of be assessed at all or be genuine. . .

และ เมื่อพูดถึงข้อมูลทางประสาทสัมผัสที่แน่นอน

ถ้าอะไรก็ตามจะมีความน่าจะเป็นได้แล้วละก็ ต้องมีบางสิ่งที่แน่นอน ข้อมูลที่สนับสนุนความน่าจะเป็นที่แท้จริงในตัวมันเอง ต้องเป็นสิ่งที่แน่นอน^{๑๓} (Lewis 1971 : 186)

และการปราศจากซึ่งความแน่นอนทางผัสสะ จะทำให้ไม่สามารถมีทั้งความรู้ที่เกี่ยวกับการรับรู้ และความรู้เชิงประสบการณ์ใด ๆ ได้^{๑๔} (Lewis 1971 : 188)

จากข้อความของลูวิส เกี่ยวกับข้อความที่แน่นอนที่ได้ยกมาข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่า สำหรับข้อความพื้นฐานสถานะทางญาณวิทยาก็คือ "ความแน่นอน" นอกจากนี้แล้วยังมีอีกลักษณะหนึ่งของข้อความพื้นฐาน ซึ่งลูวิสกล่าวว่า

ความแน่นอนทางผัสสะของเราสามารถแสดงออกได้ในรูปของการใช้ภาษาแบบภาษาแสดงเท่านั้น ซึ่งสิ่งที่ปรากฏในภาษานี้ ก็คือเนื้อหาของประสบการณ์ และสิ่งที่ได้รับการยืนยันในรูปของภาษานี้ก็คือ เนื้อหาของประสบการณ์ที่ได้รับนั่นเอง^{๑๕} (Lewis 1971 : 186)

ลูวิสบอกว่า ความแน่นอนของข้อมูลทางประสาทสัมผัสสามารถแสดงได้ในการใช้ภาษาแบบภาษาแสดง (expressive language) เท่านั้น ดังนั้น ข้อความพื้นฐานในทฤษฎีการอ้างเหตุผลสนับสนุนของลูวิสจึง เป็นข้อความที่มีการใช้ภาษาแบบภาษาแสดง และเป็นข้อความที่แน่นอน

^{๑๓} If anything is to be probable, then something must be certain. The data which eventually support a genuine probability must themselves be certainties.

^{๑๔} And without such sense-certainties, there could be no perceptual knowledge, nor any empirical knowledge at all.

^{๑๕} Our sense certainties can only be formulated by the expressive use of language, in which what is signified is a content of experience and what is asserted is the givenness of this content.

สำหรับข้อความประเภทที่หนึ่ง ถึงแม้จะใช้ภาษาแบบภาษาแสดงก็ตาม แต่ลูวิสก็ไม่นับว่าเป็นความรู้ และข้อความประเภทนี้ก็ไม่มีอยู่ในชุด- Ep ใด ๆ ด้วย จึงตัดข้อความประเภทนี้ออกไปได้ ที่เหลืออยู่ก็คือข้อความประเภทที่สองและประเภทที่สาม แต่ข้อความประเภทที่สามเป็นข้อความที่ใช้ภาษาแบบที่ลูวิสเรียกว่า "ภาษาเชิงวัตถุ (objective language) ดังนั้น จึงเหลือแต่ข้อความประเภทที่สอง

ข้อความประเภทที่สองเป็นข้อความที่อยู่ในรูป "เมื่อให้ว่า S , ถ้า A แล้ว B " โดย S , A และ B อยู่ในรูปของการใช้ภาษาแบบภาษาแสดง และเมื่อ S , A และ B อยู่ด้วยกัน เป็นข้อความเดียวในรูปของข้อความประเภทที่สอง ก็ยังคงอยู่ในรูปของการใช้ภาษาแบบภาษาแสดงอยู่

ปัญหาต่อไปก็คือปัญหาเกี่ยวกับความแน่นอนของข้อความพื้นฐาน ลูวิสบอกว่าความแน่นอนของข้อมูลทางประสาทสัมผัสสามารถแสดงได้ในการใช้ภาษาแบบภาษาแสดง เท่านั้น ก็แสดงว่าความแน่นอนของข้อความพื้นฐานต้องแสดงความแน่นอนของข้อมูลทางประสาทสัมผัส ปัญหาอยู่ที่ว่าความแน่นอนของข้อมูลทางประสาทสัมผัสคืออะไร อาจหมายถึงประสาทสัมผัสของมนุษย์หรือคุณสมบัติของสิ่งต่าง ๆ ในโลกที่เรามีประสาทสัมผัสรับรู้ได้ ข้าพเจ้าคิดว่า เป็นอย่างหลังมากกว่า เพราะลูวิส เป็นคนที่ไม่สงสัยเกี่ยวกับความมีอยู่ของโลกภายนอก และคิดด้วยว่าคุณสมบัติของสิ่งต่าง ๆ เป็นของแน่นอน พอตเทอร์ (Potter) บอกว่า การที่ลูวิสสร้างภาษาแสดงขึ้นมา ก็เพื่อแทน (map) หรือสะท้อนความเป็นจริงของโลก (Potter 1968 : 635-636) ที่นี้ความแน่นอนของข้อความประเภทที่สองจะแสดงความแน่นอนของข้อมูลทางประสาทสัมผัสได้หรือไม่ ข้าพเจ้าคิดว่าไม่ได้ ความแน่นอนของข้อความประเภทที่สองอยู่ที่การพิสูจน์ว่าจริง (verify) ซึ่งผลที่ได้เป็นผลที่ไม่สามารถสงสัยได้ แต่ข้อความประเภทที่สองเป็นข้อความที่มีการใช้ภาษาแบบภาษาแสดง ซึ่งมีคำประเภท "ดูเหมือน" ปรากฏอยู่ การที่มีคำว่าดูเหมือนปรากฏอยู่ ทำให้ไม่ได้ยืนยันอะไรเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในโลก การพิสูจน์โดยการกระทำผลที่ได้ อาจเป็นภาพลวงตา หรือเราคิดไปเองก็ได้ ผลที่ได้ตรงกับข้อความอาจเป็นความบังเอิญได้

ทฤษฎีการอ้างเหตุผลสนับสนุนความเชื่อของลูวิส เป็นทฤษฎีที่ไม่มีกรณีซึ่งไม่มีชุด- Ep กล่าวคือ ไม่มีกรณีที่ P โดยตัวเองเป็นข้อความพื้นฐาน แม้แต่ในกรณีที่ P เป็นข้อความประเภทที่สอง P ก็ยังต้องการข้อความมาเป็นเหตุผลสนับสนุน ก่อนที่ข้อความประเภทที่สองใด ๆ จะเข้ามาในชุด- Ep ก็ต้องเคยเป็นข้อความ P มาก่อน นั่นคือจะทำให้หน้าไปสู่การถอยกลับแบบไม่มีที่

สิ้นสุด (infinite regress) ปัญหาที่ลูวิสบอกว่าไม่เป็นการถอยกลับแบบไม่มีที่สิ้นสุด เพราะคนเรามีความจำจำกัด ก็เป็นไปได้ที่เราจะจำไม่ได้ว่าข้อความประเภทที่สองที่อยู่ในชุด-Ep มาจากเหตุผลสนับสนุนอะไร แต่จำไม่ได้ ไม่ได้หมายความว่าไม่มี ถ้าถอยหลังไปเรื่อย ๆ จะไปถึงตอนที่เราเป็นเด็ก เมื่อเราเริ่มมีความจำ เริ่มรู้ความ ต้องมีครั้งแรกที่เรารับข้อความเข้ามา เราอาจรับเข้ามาเฉย ๆ โดยข้อความนั้นไม่มีเหตุผลสนับสนุน เพราะเรายังไม่มีอะไรในความจำ นั่นก็คือ การอ้างเหตุผลสนับสนุนที่เริ่มต้นด้วยข้อความที่ไม่มีเหตุผลสนับสนุนไม่ควรจะเรียกว่า เป็นการอ้างเหตุผลสนับสนุน ข้าพเจ้าคิดว่าทฤษฎีมูลฐานนิยมของลูวิส เป็นทฤษฎีที่เราเข้าใจไม่ได้

ในหนังสือ "การวิเคราะห์เรื่องความรู้และคุณค่า" (An Analysis of Knowledge and Valuation) ลูวิสไม่ได้แสดงว่าทำไมจึงมีข้อความพื้นฐาน แต่หลังจากได้เขียนหนังสือเล่มนี้ คือเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๑ ได้มีการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ("American Philosophical Association Symposium") ซึ่งต่อมาเป็นที่รู้จักกันในนามของ "Lewis-Reichenbach Debate" และในปี ๑๙๕๒ ได้มีบทความของลูวิสชื่อ "The given element in empirical knowledge" ตีพิมพ์ในวารสารชื่อ "Philosophical Review" ลูวิสบอกว่า ในการอ้างเหตุผลสนับสนุนความเชื่อ P ซึ่งเป็นความน่าจะเป็น ต้องอาศัยข้อความอื่น (Q) และถ้าการที่ Q มีความน่าจะเป็น ต้องอาศัยข้อความอื่น (R) เป็นเหตุผลสนับสนุน เช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ แล้วละก็ ค่าความน่าจะเป็นของ P จะเข้าใกล้ศูนย์ (Legum 1980 : 419-425) ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องมาจากมีกฎในแคลคูลัสความน่าจะเป็น (probability calculus) บอกว่า "ค่าความน่าจะเป็นของ B ถ้ารู้ A เมื่อ A และ B เป็นอิสระจากกัน จะเท่ากับผลคูณระหว่างค่าความน่าจะเป็นของ A และค่าความน่าจะเป็นของ B" และเมื่อความน่าจะเป็นมีค่าตั้งแต่ศูนย์ถึงหนึ่ง ดังนั้นยังมีค่าความน่าจะเป็นคูณกันมากเท่าไร ก็ยิ่งทำให้ผลคูณน้อยลงทุกที ทำให้ค่าความน่าจะเป็นของ P เข้าใกล้ศูนย์ ซึ่งลูวิสบอกว่าเป็นสิ่งเป็นไปได้ เพราะฉะนั้นต้องมีที่หยุดเป็นข้อความที่แน่นอน

ข้ออ้างของลูวิส เป็นสิ่งที่รับฟังได้ แต่ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับข้อสรุปของเขา ข้ออ้างของลูวิส เป็นเพียงการปฏิเสธการอ้างเหตุผลสนับสนุนแบบการถอยกลับแบบไม่มีที่สิ้นสุด (infinite regress) เท่านั้น เขาเพียงแต่แสดงว่า ถ้ามีการถอยกลับแบบไม่มีที่สิ้นสุดแล้ว ค่าความน่าจะเป็นของ P จะเข้าใกล้ศูนย์ และ P มีค่าเข้าใกล้ศูนย์เป็นสิ่งเป็นไปได้ ดังนั้น ข้อ

สรุปของเขา ก็ควรจะเป็น ในการอ้างเหตุผลสนับสนุนความเชื่อจะมีข้อความจำนวนจำกัด (finite) ข้อสรุปที่บอกว่าต้องมีที่หยุดที่เป็นข้อความแน่นอน เป็นข้อสรุปที่มากเกินไป

อนึ่ง ตามที่พาสตินบอกว่า ถ้าหากเข้าใจมูลฐานนิยมของลูวิสเป็นมูลฐานนิยมชั้นพอประมาณ (Modest Foundationalism) แล้วจะไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ ที่สามารถยกขึ้นมาคัดค้านลูวิสได้เลยนั้น คำว่า "สนับสนุนในตัว" (self-warrant) เป็นคำที่พาสตินนำเข้ามาเพื่อบอกถึงลักษณะของข้อความที่ในการอ้างเหตุผลสนับสนุน ไม่จำเป็นต้องอาศัยข้อความอื่นใด (Pastin 1978 : 279-288) ซึ่งตรงกับลักษณะการเป็นข้อความพื้นฐานในที่นี้ ทั้งหมดที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วตั้งแต่เริ่มต้นหัวข้อ ค. เป็นการแสดงว่าทฤษฎีมูลฐานนิยมของลูวิสเป็นแบบมูลฐานนิยมขั้นลึก (Radical Foundationalism) กล่าวคือในการอ้างเหตุผลสนับสนุนมีข้อความซึ่งมีลักษณะแน่นอนและมีลักษณะเป็นข้อความพื้นฐาน และข้าพเจ้าก็ได้แสดงด้วยว่า ไม่สามารถหาข้อความพื้นฐานได้ในทฤษฎีของเขา นั่นคือถึงแม้จะไม่พิจารณาเรื่องความแน่นอนของข้อความ ทฤษฎีของลูวิสก็ยังมีปัญหาอยู่ดี

ทฤษฎีมูลฐานนิยมของ โร. เดอริค เอ็ม. ชิซิลัม

ชิซิลัมได้แสดงทฤษฎีการอ้างเหตุผลสนับสนุนความเชื่อของเขาไว้ในหนังสือหลายเล่ม และบทความหลายบทความ ในหนังสือแต่ละเล่มบทความแต่ละบทความ ก็มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงความคิดของชิซิลัมเอง ในที่นี้ข้าพเจ้าเลือกศึกษาทฤษฎีของเขาจากหนังสือชื่อ "ทฤษฎีความรู้" (Theory of Knowledge) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒ (๑๙๗๗) เนื่องจากเป็นหนังสือค่อนข้างใหม่ และเป็นหนังสือที่ได้รับการอ้างถึงอยู่เสมอเมื่อมีการพูดถึงทฤษฎีมูลฐานนิยมแบบชิซิลัม

จากหนังสือ "ทฤษฎีความรู้" ชิซิลัมบอกว่า ความรู้คือความเชื่อประเภทหนึ่ง และความเชื่อที่จะนับได้ว่าเป็นความรู้ ส่วนหนึ่งต้องเป็นความเชื่อที่มีการอ้างเหตุผลสนับสนุน (justified belief) ทฤษฎีการอ้างเหตุผลสนับสนุนความเชื่อของชิซิลัมหรืออีกชื่อหนึ่งว่า "ทฤษฎีแห่งหลักฐาน" (Theory of Evidence) เป็นทฤษฎีซึ่งพูดถึงประพจน์ (proposition) เกี่ยวกับข้อเท็จจริง (fact) คำว่า "เชื่อ" นี้ ชิซิลัมใช้ในความหมายเท่ากับ "ยอมรับ" (accept) ซึ่งมีอยู่สามสถานะด้วยกันคือ เชื่อ (believe) ไม่เชื่อ (disbelieve) และเป็นกลาง กล่าวคือ ไม่ใช่เชื่อและไม่ใช่ว่าไม่เชื่อ (withhold)

ก. หลักฐานโดยตรงและหลักฐานโดยอ้อม

ทฤษฎีแห่งหลักฐานของชิซล์มพูดถึงประพจน์สำคัญอยู่สองประเภทด้วยกันคือ ประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรง (directly evident) และประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยอ้อม (indirectly evident)

ชิซล์มได้ให้นิยามของประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรงไว้ดังนี้

D2.2 h มีความประจักษ์แจ้งโดยตรงสำหรับ S =^{นิยาม} h ไม่ใช่ข้อความซึ่งจำเป็นต้องจริง และมี e ซึ่งมีลักษณะดังนี้ (๑) e มีลักษณะแสดงตัวเองสำหรับ S และ (๒) จำเป็นว่าใครก็ตามซึ่งยอมรับ e ต้องยอมรับ h ด้วย^{๑๖} (Chisholm 1977 : 24)

และชิซล์มยังบอกอีกด้วยว่า ประพจน์ที่มีลักษณะแสดงตัวเอง (self-presenting) เป็นประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรงด้วย (Chisholm 1977 : 24) ดังนั้น ประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรงจึงมีทั้งส่วนที่เป็นประพจน์ที่มีลักษณะแสดงตัวเอง และส่วนที่ไม่เป็นประพจน์ที่มีลักษณะแสดงตัวเอง ชิซล์มได้ให้นิยามของประพจน์ที่มีลักษณะแสดงตัวเองดังนี้

D2.1 h มีลักษณะแสดงตัวเองสำหรับ S ที่ t =^{นิยาม} h เกิดขึ้นที่ t และจำเป็นว่าเมื่อ h เกิดขึ้นที่ t แล้ว h มีความประจักษ์แจ้งสำหรับ S ที่ t^{๑๗} (Chisholm 1977 : 22)

"มีความประจักษ์แจ้งสำหรับ S" (to be evident for S) สำหรับชิซล์ม "S" คือ "ฉัน" ซึ่งมีอยู่และตื่นอยู่ด้วย ประพจน์เช่น "กาทุกตัวสีดำ" "ฉันมีอยู่" (I exist.) ไม่เป็นประพจน์ที่มีลักษณะแสดงตัวเอง เพราะ "กาทุกตัวสีดำ" อาจจริงได้โดยที่ฉันไม่มีอยู่ "ฉันมีอยู่" อาจจริงได้ในขณะที่ฉันหลับ นอกจากนี้ประพจน์ปฏิเสธของประพจน์ที่มีลักษณะแสดงตัวเอง อาจไม่

^{๑๖} D2.2 h is directly evident for S =_{DF} h is logically contingent ; and there is an e such that (i) e is self-presenting for S and (ii) necessarily, whoever accepts e accepts h.

^{๑๗} D2.1 h is self-presenting for S at t =_{DF} h occurs at t ; and necessarily, if h occurs at t, then h is evident for S at t.

เป็นประพจน์ที่มีลักษณะแสดงตัวเอง เช่น "ฉันไม่ดูเหมือนว่าเห็นสุนัข" (I do not seem to see a dog) เนื่องจากฉันอาจไม่เข้าใจถึงมโนภาพ (concept) ของสุนัขก็ได้ ประพจน์ที่มีลักษณะแสดงตัวเอง เป็นประพจน์ที่ฉันสามารถเข้าใจ (grasp) ส่วนตัวอย่างประพจน์ที่ไม่เป็นประพจน์ที่มีลักษณะแสดงตัวเองของชิลล์ม ได้แก่ "มีบางคนซึ่งกำลังคิด" (There is someone who is thinking.) และ "ฉันไม่ดูเหมือนว่าเห็นสุนัข" (Chisholm 1977 : 23-24)

ความสัมพันธ์ระหว่างประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยอ้อมและประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรงก็คือ มีบางประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยอ้อม อาศัยประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรง และมีลักษณะแสดงตัวเองเป็นเหตุผลสนับสนุน ซึ่งประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรงและมีลักษณะแสดงตัวเอง ได้แก่ประพจน์ดังต่อไปนี้

๑) ประพจน์เกี่ยวกับการเชื่อหรือการคิด เช่น "ฉันเชื่อ (คิด) ว่า อยู่อยุธยาในประเทศไทย" ประพจน์แบบนี้อาจแสดงโดยไม่มีคำว่า "เชื่อ" หรือ "คิด" ก็ได้ เช่น "ฉันดูเหมือนว่าปวดศีรษะ" (I seem to have a headache.) แทนที่จะพูดว่า "ฉันเชื่อ (คิด) ว่าฉันปวดศีรษะ" "ฉันถือเอาว่าบางสิ่งที่เป็นแมวอยู่บนหลังคาหลังนั้น" (I take something to be a cat on the roof.) แทนที่จะพูดว่า "ฉันเชื่อ (คิด) ว่า บางสิ่งที่เป็นแมวอยู่บนหลังคาหลังนั้น"

๒) ประพจน์เกี่ยวกับการปรากฏ (appearing) ซึ่งอยู่ในรูป "ฉันได้รับปรากฏ" (I am appeared to.) เป็นประพจน์ที่บอกถึงแต่เพียงการปรากฏอย่างเดียวโดยไม่พูดถึงการมีอยู่ของสิ่งซึ่งมีการปรากฏ เช่น "ฉันได้รับปรากฏอย่างแดง" (I am appeared redly to.) "ฉันได้รับปรากฏอย่างดัง" (I am appeared loudly to.)

ส่วนประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยอ้อม ได้แก่ ประพจน์เกี่ยวกับวัตถุภายนอก (external object) เกี่ยวกับบุคคลอื่น และเกี่ยวกับอดีต ซึ่งได้แก่ประพจน์ดังต่อไปนี้

(๑) ประพจน์เกี่ยวกับสิ่งภายนอกต่าง ๆ เช่น "มีแมวอยู่บนหลังคาของบ้านหลังนั้น" "ภารดีเป็นครู" "สี่สิบห้าเปอร์เซ็นต์ของนักเรียนในชั้นนี้เป็นผู้หญิง"

(๒) ประพจน์เกี่ยวกับการที่ใครคนหนึ่งคิด (เชื่อ) ว่า เขารับรู้ (perceive) อะไรบ้าง ซึ่ง "รับรู้" นี้อาจแทนด้วยคำอื่นได้ เช่น "เห็น" "ได้ยิน" "รู้สึก" ตัวอย่างของ

ประพจน์แบบนี้ได้แก่ "ชายคนนั้นเชื่อว่าเขารับรู้อบางสิ่งที่เป็นสีเหลือง" "เขาคิดว่าเขารับรู้แกะตัวหนึ่งในทุ่ง"

(๓) ประพจน์เกี่ยวกับการที่ใครคนหนึ่งคิด (เชื่อ) ว่าเขาทำอะไรได้บ้าง เช่น "เขาคิดว่าเขาจำได้ว่าเขารับรู้อบางสิ่งที่เป็นช้าง"

การอ้างเหตุผลสนับสนุนประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยอ้อมแบบ (๑) อาศัยประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรง และมีลักษณะแสดงตัวเอง แต่ชิชล์มไม่ได้บอกว่า ประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรงและมีลักษณะแสดงตัวเองนี้จะ เป็นแบบ ๑) หรือ ๒) หรือทั้ง ๑) และ ๒) ส่วนประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยอ้อมแบบ (๒) และ (๓) มีการอ้างเหตุผลสนับสนุนความเชื่อได้ด้วยธรรมชาติของตนเอง (Chisholm 1977 : 85-86)

ลักษณะของประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรงและมีลักษณะแสดงตัวเอง กับประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยอ้อมตามที่ได้อธิบายมาข้างต้น ทำให้มีข้อสงสัยว่าทฤษฎีของชิชล์มเป็นอย่างไร ถ้าหากทฤษฎีของชิชล์มจะมีแต่ประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรงและมีลักษณะแสดงตัวเองแบบ ๑) และ ๒) และมีประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยอ้อมเฉพาะแบบ (๑) แล้ว ก็พอจะสรุปได้ว่าทฤษฎีของชิชล์มมีลักษณะที่เรียกกันว่า "คาร์ทีเซียน" (Cartesian) กล่าวคือเป็นทฤษฎีที่มีจุดตั้งต้นที่ตัวเองเพื่อไปสู่สิ่งภายนอกต่าง ๆ

แต่สำหรับประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยอ้อมแบบ (๒) และ (๓) มีลักษณะที่แปลกออกไป ถึงแม้ว่าชิชล์มจะแสดงความแตกต่างที่แน่นอนระหว่างประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรงและมีลักษณะแสดงตัวเอง กับประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยอ้อมแบบ (๒) และ (๓) แล้วก็ตาม ก็ยังมีปัญหาได้ว่า ความแตกต่างเช่นนั้นเป็นความแตกต่างที่เพียงพอจะทำให้สามารถแยกประพจน์ทั้งสองกลุ่มออกเป็นคนละประเภทได้หรือไม่ ประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรงและมีลักษณะแสดงตัวเอง เป็นประพจน์ที่พูดถึงตัวเองคือ "ฉัน" แต่สำหรับประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยอ้อมแบบ (๒) และ (๓) นั้น ไม่เป็นสิ่งที่ชัดเจนว่าเป็นประพจน์ที่พูดถึงตัวเองด้วยหรือไม่

ถ้าหากประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยอ้อมแบบ (๒) และ (๓) เป็นประพจน์ที่พูดถึงคนอื่น ก็จะทำให้ประพจน์เหล่านี้แตกต่างกับประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรง และมีลักษณะแสดงตัวเองได้อย่างชัดเจน ถ้าเป็นเช่นนั้นก็จะทำให้ประพจน์ เช่น "ชายคนนั้นเชื่อว่าเขารับรู้อบางสิ่งที่เป็นสีเหลือง" เป็นประพจน์ที่มีการอ้างเหตุผลสนับสนุนได้ด้วยตนเอง แต่ประพจน์

ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยอ้อมแบบ (๑) เช่น "การดีเป็นครู" ซึ่งในการอ้างเหตุผลสนับสนุนอาศัย ประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรงและมีลักษณะแสดงตัวเอง มีความแตกต่างอะไรกับ "ชายคน นั้น เชื่อว่า เขาได้รับรางวัลที่เป็นสีเหลือง" ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่มีความแตกต่างอะไรกัน เลย ทั้งสอง ประพจน์ต่างก็พูดถึงคนอื่น เหมือนกัน

แต่ถ้าหากว่าสำหรับข้อความ "ชายคนนั้น เชื่อว่า เขาได้รับรางวัลที่เป็นสีเหลือง" ชิซิล์มหมายความว่า "ใครก็ตามเชื่อว่าตัวเขาเองได้รับรางวัลที่เป็นสีเหลือง" นั่นก็จะหมายความว่า ประพจน์นี้กำลังพูดถึงตัวเอง ซึ่งก็ทำให้ไม่แตกต่างไปจากประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรง และมีลักษณะแสดงตัวเองแบบ ๑)

นอกจากนี้ก็ยังมียุทธวิธีประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรง แต่ไม่เป็นประพจน์ที่มี ลักษณะแสดงตัวเอง ซึ่งได้พูดถึงแล้วข้างต้นคือ "มีบางคนซึ่งกำลังคิด" ประพจน์นี้ก็แตกต่าง ะไรกับประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยอ้อมแบบ (๑) ด้วยเช่นกัน

ดังนั้น จึงจะเห็นได้ว่า ในทฤษฎีการอ้างเหตุผลสนับสนุนความเชื่อของชิซิล์ม มีความแตกต่างที่ไม่ชัดเจนระหว่างประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรงและประพจน์ที่มีความ ประจักษ์แจ้งโดยอ้อม

เนื่องจากประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยอ้อมแบบ (๒) และ (๓) อยู่นอกเหนือ ขอบเขตของวิทยานิพนธ์นี้ ดังนั้น ต่อจากนี้ข้าพเจ้าจะพูดถึงแต่การอ้างเหตุผลสนับสนุนประพจน์ที่มี ความประจักษ์แจ้งโดยอ้อมเฉพาะแบบ (๑) เท่านั้น

ข. ประพจน์พื้นฐาน

ตามทฤษฎีของชิซิล์มประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยอ้อมได้มา (derive) จาก ประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรง และมีลักษณะแสดงตัวเอง แต่ชิซิล์มมิได้บอกว่าการได้มา นั้นเป็นอย่างไร เขาเพียงแต่บอกว่าไม่ใช่ทั้งการสรุปแบบนิรนัยและแบบอุปนัย ซึ่งการสรุปแบบ อุปนัยนี้ชิซิล์มหมายถึงอุปนัยแบบรวม (enumerative induction) และอุปนัยแบบกลับ (inverse induction) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อุปนัยแบบรวม

มีแมวอยู่บนหลังคาของบ้านหลังที่หนึ่ง

มีแมวอยู่บนหลังคาของบ้านหลังที่สอง

มีแมวอยู่บนหลังคาของบ้านหลังที่สาม

มีบ้านหลังที่สี่

ฉันไม่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องนอกเหนือไปจากนี้

.°. เป็นความประจักษ์แจ้งสำหรับฉันว่า มีแมวอยู่บนหลังคาของบ้านหลังที่สี่^{๑๘} (Chisholm 1977 : 65)

อุปนัยแบบกลับ

ถ้ามีแมวอยู่บนหลังคา และถ้าฉันยืนอยู่ในสวนและมองตรงไปที่หลังคาแล้วละก็ ฉันจะมีผัสสะกับการปรากฏของสิ่งที่เหมือนแมว

ฉันกำลังยืนอยู่ในสวนและกำลังมองตรงไปที่หลังคา

ฉันมีผัสสะกับการปรากฏของสิ่งที่เหมือนแมว

ฉันไม่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องนอกเหนือไปจากนี้

.°. เป็นความประจักษ์แจ้งสำหรับฉันว่า มีแมวอยู่บนหลังคา^{๑๙} (Chisholm 1977 : 65)

^{๑๘} There is a cat on the roof of the first house.

There is a cat on the roof of the second house.

There is a cat on the roof of the third house.

There is a fourth house.

I have no additional relevant information.

.°. It is evident for me that, there is a cat on the roof of this house.

^{๑๙} If there is a cat on the roof and if I stand in the garden and look toward the roof, then I will sense a cat-like appearance.

I am standing in the garden and looking toward the roof.

I sense a cat-like appearance.

I have no additional relevant information.

.°. It is evident for me that a cat is on the roof.

ส่วนประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรง แต่ไม่เป็นประพจน์ที่มีลักษณะแสดงตัวเองนั้น ได้มาจากประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรงและมีลักษณะแสดงตัวเอง ตัวอย่างได้แก่ การได้ "มีคนซึ่งกำลังคิด "จาก" ฉันทกำลังคิด" และ "ฉันไม่อุเหมือนว่าเห็นสุนัขเกี่ยวกับนี้" จาก "ฉันทกำลังพิจารณาประพจน์ที่ว่าฉันอุเหมือนว่าเห็นสุนัข และฉันไม่อุเหมือนว่าเห็นสุนัข" (Chisholm 1977 : 24) เกี่ยวกับประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรง แต่ไม่เป็นประพจน์ที่มีลักษณะแสดงตัวเองนี้ ชิชอล์มไม่ได้ให้ตัวอย่างมากไปกว่านี้ ทั้งเขาก็มิได้บอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรง แต่ไม่เป็นประพจน์ที่มีลักษณะแสดงตัวเอง กับประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรง และมีลักษณะแสดงตัวเอง ตามนิยาม D2.2 บอกแต่ว่าอย่างจำเป็นที่ใครก็ตาม เชื่อประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรง และมีการแสดงในตัว ก็เชื่อประพจน์ที่เป็นหลักฐานโดยตรง แต่ไม่เป็นประพจน์ที่มีลักษณะแสดงตัวเอง ซึ่งไม่เป็นที่ชัดเจนว่า "อย่างจำเป็น" ชิชอล์มหมายความว่าอย่างไร ทั้งชิชอล์มก็ไม่ได้แสดงด้วยว่า ประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยอ้อมมีความสัมพันธ์หรือไม่และอย่างไรกับประพจน์ที่มีความประจักษ์แจ้งโดยตรง แต่ไม่เป็นประพจน์ที่มีลักษณะแสดงตัวเอง

อย่างไรก็ตาม ในขณะที่เราพอจะสรุปได้ว่า ประพจน์พื้นฐานก็คือประพจน์ที่มีลักษณะแสดงตัวเอง แต่เมื่อพิจารณานิยาม D2.1 จะเห็นได้ว่า ยังมีอีกคำหนึ่งสมควรได้รับการพิจารณานั้นคือ "ประจักษ์แจ้ง" (evident) ซึ่งชิชอล์มได้ให้นิยามเกี่ยวกับคำนี้ไว้ดังนี้

- D1.5 h มีความประจักษ์แจ้งสำหรับ S = นิยาม (๑) สำหรับ S แล้ว h อยู่เหนือความสงสัย และ (๒) สำหรับทุก i ถ้าการยอมรับ i เป็นสิ่งที่มีเหตุผล สำหรับ S มากกว่าการยอมรับ h แล้วละก็ i มีความแน่นอนสำหรับ S .
- D1.4 h มีความแน่นอนสำหรับ S = นิยาม สำหรับ S แล้ว h อยู่เหนือความสงสัย และไม่มี i ซึ่งในการยอมรับ i เป็นสิ่งที่มีเหตุผลสำหรับ S มากกว่าการยอมรับ h .
- D1.1 สำหรับ S แล้ว h อยู่เหนือความสงสัย = นิยาม การยอมรับ h สำหรับ S เป็นสิ่งที่มีเหตุผลมากกว่าการเป็นกลางกับ h ^{๒๐} (Chisholm 1977 : 12, 10, 7)

^{๒๐} D1.5 h is evident for $S = Df$ (i) h is beyond reasonable doubt for S and (ii) for every i , if accepting i is more reasonable for S than accepting h , then i is certain for S .

D1.4 h is certain for $S = Df$ h is beyond reasonable doubt for S , and there is no i such that accepting i is more reasonable for S than accepting h .

D1.1 h is beyond reasonable doubt for $S = Df$ Accepting h is more reasonable for S than is withholding h .

จากนิยาม D1.5 จะเห็นได้ว่า มีอีกประพจน์หนึ่งคือประพจน์ที่มีความแน่นอนซึ่งเห็นได้ชัดเจนใน D1.4 ว่า ประพจน์แบบนี้เป็นประพจน์พื้นฐาน แต่ก็อาจเป็นไปได้ที่ในบางกรณีประพจน์พื้นฐานจะเป็นประพจน์ที่มีลักษณะแสดงตัวเอง เนื่องจากในนิยาม D1.5 ไม่ได้บอกว่ามีประพจน์ที่มีความแน่นอน D1.5 บอกแต่ว่า "ถ้ามี" ซึ่งทำให้อาจมีการตีความไม่ได้

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะประพจน์พื้นฐานจะเป็นประพจน์ที่มีความแน่นอนหรือเป็นประพจน์ที่มีลักษณะแสดงตัวเอง ทั้ง "แน่นอน" และ "แสดงตัวเอง" ต่างก็ถูกนิยามในที่สุดโดยเทอมของ "มีเหตุผลมากกว่า" (to be more reasonable than) ซึ่งชิชล์มมิได้ให้นิยามไว้ แต่ก็ได้ให้คำอธิบายไว้ดังนี้ (Chisholm 1977 : 13-14)

๑. "มีเหตุผลมากกว่า" เป็นมโนภาพอินเทนชัน (intentional concept) กล่าวคือ สำหรับ S ที่กำหนดให้ ถ้าการเชื่อประพจน์แรกมีเหตุผลมากกว่าการเชื่ออีกประพจน์หนึ่ง แล้วอย่างน้อยที่สุด S สามารถเข้าใจ (grasp) ประพจน์แรกได้ การที่คนเราทำเช่นนี้สืบเนื่องมาจากมนุษย์เป็นสัตว์ที่มีความเป็นเหตุผล (rational being)

๒. "มีเหตุผลมากกว่า" เป็นความสัมพันธ์แบบถ่ายทอด (transitive) กล่าวคือ ถ้า A มีเหตุผลมากกว่า B และ B มีเหตุผลมากกว่า C แล้ว A มีเหตุผลมากกว่า C

๓. "มีเหตุผลมากกว่า" เป็นความสัมพันธ์แบบอสมมาตร (asymmetrical) กล่าวคือ ถ้า A มีเหตุผลมากกว่า B แล้ว B ไม่มีเหตุผลมากกว่า A

๔. ถ้าการเป็นกลาง กล่าวคือไม่ใช่เชื่อและไม่เชื่อไม่มีเหตุผลมากกว่าการเชื่อ แล้วการเชื่อมีเหตุผลมากกว่าการไม่เชื่อ

๕. "มีเหตุผลมากกว่า" เป็นเงื่อนไขทางสติปัญญา (intellectual requirement) เป็นหน้าที่ของคนว่าจะแสวงหาสิ่งที่มีเหตุผลมากกว่า

ข้อ ๒, ๓ และ ๔ ไม่ได้ทำให้เข้าใจ "มีเหตุผลมากกว่า" อาจจะมีข้อ ๑ กับ ๕ ซึ่งทำให้สรุปถึงสิ่งที่อยู่เบื้องหลังทฤษฎีของชิชล์มได้ว่า ชิชล์มคิดว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่มีความเป็นเหตุผล (rational being) และเป็นกิจกรรมของมนุษย์อยู่แล้วที่จะแสวงหาสิ่งที่มีเหตุผลมากกว่า ทำให้ชิชล์มไม่ได้ไปไกลกว่าจุดตั้งต้นเลย เขาเริ่มต้นด้วยการแสวงหาเหตุผลที่ดีและที่สุดก็มาจบลงที่เหตุผลอีก